

(GÜNDEM)

Oxir bo Apé Aram!*

GÜLEREN EREN

Bu toprakların hafızasını canlı tutan çınarlar vardır, Aram Tigran onlardan biriydi. Yaşam öyküsünde bu coğrafyanın gizli tutulmak istenen, devletin sınırları dahilinde yorumlanmasına izin verilen tarihini de görürsünüz; Apé Aram, Kürtçe türküler söyleyen Ermeni sestir. Bu kimlik, dünyadan göçüp giderken bile sırtında taşımak zorunda olduğu "geçmiş" adlı yükü gömülen; dilediği gibi gömülemeyen bir sanatçı yapmaktadır onu.

1934'te doğduğunda Anadolu'daki Ermeniler "tehcir" edileli neredeyse yirmi yıl olmuştu. Aram Tigran'ın babası ise 1915'te Sason'un Bianda köyünden olup hayatta kalabilen 15-20 kişiden biriydi. Katledilmekten bir Kürt ailesi sayesinde kurtulduğu ve oğluna bu yüzden Kürtçe türküler söylemesini vasiyet ettiği söylenir. Anne ve baba Tigranlar, Suriye tarafında, Qamişlo'da tanışıp evlenirler. Aram'ın annesinin de yanında sadece kız kardeşi kalmıştır oraya varabilen. Yok edilmiş, kaybolmuş, dağılmış ailelerin meyvesidir Aram.

Qamişlo'da büyüyen Aram Tigran, ilköğrenliğinde uduyla, cümbüşüyle çalıp söylemeye başlamıştır bile. Zaman ilerledikçe ünlenmeye de başlar ancak onun Kürdistan'ta bu kadar sevilmesini, Kürtlerin Apé Aram'ı olmasını sağlayan, 1966'da Ermenistan'a gidip Erivan Radyosu'nda çalışmaya başlamasıdır. Kendilerine yasak edilen türkülerini, başka bir ülkenin radyosundan, anadili farklı ama onlarla hemşehri olan bir adamdan dinleyerek yetiştirilmiş nice Kürt.

Erivan Radyosu'nun Kürtlerin kültürlerini ve dillerini muhafaza etmelerinde, geliştirmelerinde özel bir önemi vardır. Kürtçe radyo yayını ile birlikte Kürtçe gazete "Riya Teze" de Kürt dilinin gelişimi ve canlı tutulması için önemli bir çalışmaydı. Tüm bunların yanı sıra 1960'lar ve 70'lerde Ermeni Bilimler Akademisi altında kurulan Kürt Araştırmaları Enstitüsü ile Kürt kültürü üzerine daha fazla çalışma yapılmaya başlanmıştı. Ermenistan ve Ermeni sanatçı ve aydınları Kürt halkı için bu nedenle de büyük önem taşımaktadır. Kendi kültürlerine, kendi memleketlerinde yabancı kı-

lmak istenen bir halkın ufak sığınağı halini alır bu yıllar boyunca Ermenistan. Aram Tigran da bu sığınağın en özel isimlerindedir.

Ne var ki Aram Tigran'ın sesi acıyı çağırılmaz. Kürt müziğine soktuğu cümbüş ile söylediği türküler bu yaşanmışlığı sırtında taşıyan Kürtler üzerinde hasret duygusunu hissettirse de aslında Aram Tigran'ın sesinde değil tavrındadır daha ziyade bu duygu. Oysa göçenlerin memleket türkülerini söyleyen sesi hep buruk ve hasret dolu olduğu için yürek yakıcıdır. Ermeni udi John Bilezikjian'ın Türkçe söylediği türkülerde; özellikle de annesi Nekhtar'a adayıp söylediği "Bekledim de Gelmedim"de bu his çok yoğun hissedilir. Stelios Kazantzidis'in bu topraklarda çok sevilmesinin bir sebebi de zaten kendi çocukluğunun komşu dili Türkçe'nin türkülerini başka zamanlara özlemle söylemesi değil midir? Hem onun da diline girmişti "Bekledim de Gelmedim". Ancak Aram Tigran "acılı" bir sese sahip olup da bu özlemi anlatmaz. Onun bu kadar sevilmesinde Kürtlerin yasaklanmış dillerinin, türkülerinin dile getirilmesindeki rolü devreye girer. Türkülerini ağlamaklı bir ses gerektirmeksizin hasreti anlatır, bu hasret de gerçeğe dönüşür.

Yarım asrı devirdiği müzik yaşamında çoğu Kürtçe (Kırmancı), Ermenice ve Arapça; bir kısmı da Zazaca, Yunanca ve Türkçe olan yüzlerce şarkı söyledi Apé Aram, Mezopotamya'nın sesi olduğu oldu. Erivan'da geçirdiği yıllardan sonra 1990'da Avrupa'ya gitmesiyle birlikte yoğun ve verimli bir döneme de girmişti; bu dönemde derleyip okuduğu şarkılarla bizlere kıymetli bir hazine bıraktı.

Aram Tigran'ın en büyük hasreti de Diyarbakır'ıydı şüphesiz. Diyarbakır için söylediği türkülerine rağmen oraya ancak ömrünün sonlarına doğru kavuşabilirdi. Newroz'da çıktığı sahnede Kürtçelerden sonra söylediği bir Ermenice şarkıda onu daha bir bağrına basan, daha coşkuyla selamlayan bir kitleyleydi. Kaç yıllık hasretini bahar coşkusuna bırakırken Aram Tigran'ın son dileği de Diyarbakır olmuştu. Vasiyeti bu topraklara gömülmekti.

Acı haberi aldığımızda, Apé Aram'ın ölümünü; beraberinde özlemine duyduğu toprakların onu kournuna alacağı haberini de almış, acımızı az da olsa hafifletmiştik. Cenazesinin Diyarbakır'a getirileceğini; Mezopotamya'nın toprağına, Dicle'nin suyuna karışacağını ummuştuk. Onun dileği gerçekleşecekti. Ancak sürülmek bir kereyle bitmiyor, nesiller boyu her an her şekilde devam ediyordu. Kürtlerin kulaklarına ezgiler üfleyen bir Ermeni'nin, memleketi bildiği coğrafyaya gömülmesi "sakınca-lı" bulundu. "Kürt Açılımı" ile dilden, kültürden, türkülerden bahsederek göz yaşartan hükümetin, Kürt müziğine emek ve gönül vermiş bir sanatçının sevenlerinin yanında huzur bulmasına tahammülü yoktu. Yıllar ewel vatanlarından koparılıveren ataları gibi o da Diyarbakır'dan bir kere daha koparılmış oldu böylece. Diyarbakır Aram Tigran'a, Aram Tigran Diyarbakır'a hasret bir sonsuzluk çekmek zorunda artık.

*Uğurlar olsun Aram Amca!

DEVİRİM YOLUNDA SOSYALİST DEMOKRASİ • www.sosyalistdemokrasi.biz • Aylık Siyasi Gazete • Yerel Süreli Yayın • **Sahibi ve Yazışleri Müdürü:** Kurtuluş Yayıncılık adına Yaman Yıldız • **Adres:** Şehit Muhtar Mah. Yoğurtçu Faik Sk. No:14/12 D: 2 Beyoğlu-İstanbul Tel: 02122549478 • **Hesap no:** Özgür Cafer Kalafat İş Bankası İstanbul Bağlarbaşı Şubesi 1091-0609721 • **Basıldığı yer:** Gün Matbaacılık - Telsizler Mevkii Beşyol Mah. Akasya Sk. No: 23-A Küçükçekmece İstanbul Tel: 0212 580 6380 • eposta: posta@sosyalistdem.net • **Sosyalist Demokrasi Partisi Genel Merkezi:** Meşrutiyet Cad. Meşrutiyet Apt. No: 42/10 Yenışehir/Ankara Tel: 0312 433 2966 Faks: 0312 433 6966 • eposta: sdp@s-d-p.org • **Adana:** Tepebağ Mah. Cemal Gürsel Cad. Kelebek Pasajı K: 3 Seyhan Tel: 0322 359 3302 • **Ankara:** Meşrutiyet Cad. Meşrutiyet Apt. No: 42/10 Yenışehir Tel: 0312 433 2966 Faks: 0312 433 6966 • **Bursa:** A. Mescid Kah. Feraizci Sk. Erbak Apt. B. Blok No: 8/8 Heykel Osmangazi Tel: 0224 225 0014 • **Denizli:** Altıntop Mah. Lise Cad. Çınar İş Hanı No: 7 Kat: 4 Tel: 0258 263 3441 • **Eskişehir:** İstiklal Mah. Kıdan İşhanı No: 20 Kat: 5 D. 27 • **Isparta:** Piri Mehmet Mah. Mürüvvet Töngre İş Hanı Kat: 4 No: 27 Tel: 0246 223 8799 • **İstanbul:** Şehit Muhtar Mahallesi, Taksim Caddesi, Yoğurtçu Faik Sokak, No: 12-14, K: 2-3 Taksim Tel: 0212 254 9478 Faks: 0212 254 9479 • **Esenler İlçe:** Atışalan Cad. Emin Duman İş Hanı Kat: 3 Esenler • **Gaziosmanpaşa İlçe:** Merkez Mah. Hamam Sk. No: 1/5 Gaziosmanpaşa • **Kadıköy İlçe:** Serasker Cad. Nergis Han No: 60 D: 2 Kadıköy Tel: 0216 414 0176 • **İzmir:** 859 Sk. Vatan İş Hanı No: 6 K:7/ 704 Konak Tel: 0232 445 9560 • **Karşıyaka Temsilcilik:** 1710 Sokak (Eshot sokağı) Tuna Mah. Mehmet Balcı Han No: 33 Kat: 4 Daire 403 Karşıyaka • **Kocaeli:** Kemalpaşa Mah. Emek İşhanı Kat: 3 No: 4 İzmit/Kocaeli Tel: 0262 331 2748 • **Mersin:** Mahmudiye Mah. 108. Cad. (Zeytinlibahçe) Çağ İşhanı No: 3/16 Tel: 0324 336 8639 • **Trabzon:** Kemer kaya Mah. Gazipaşa Cad. Saruhan İş Hanı No:7/1 Tel: 0533 571 7684